

© *О. С. Іванова*

Глобалізація утворює нові виклики для політичної ідентичності: зміна функцій та сфери відповідальності національної держави, рухливність кордонів ідентичності, поява нових глобальних політичних акторів (ТНК, міжнародні неурядові організації, наднаціональні органи влади тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Абельс Х. Интеракция, идентификация, презентация. Введение в интерпретативную социологию / Х. Абельс; пер. с нем. яз., под общ. ред. Н. А. Головина и В. В. Козловского. – СПб.: Алетейя, 1999. – 272 с.
2. Ващинська І. Особливості постмодерних підходів до вивчення ідентичності / І. Ващинська // «Humanities&SocialSciences 2009» (HSS-2009). – 14-16 травня 2009. – Львів. – С. 242-243.

УДК 1:37.046.16

О. С. Іванова - кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарної підготовки Одеської державної академії технічного регулювання та якості, начальник відділу виховної роботи Одеської державної академії технічного регулювання та якості.

НОВА ФІЛОСОФІЯ ІНЖЕНЕРНОЇ ОСВІТИ: ЛОГІКА ФОРМУВАННЯ ГУМАНІТАРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕЛІТИ

Процеси формування гуманітарно-технічної еліти в сучасному суспільстві безпосередньо пов'язані з основними тенденціями і особливостями соціально-політичного й економічного розвитку держави. Сукупність підходів до визначення поняття «гуманітарно-технічна еліта», виділенню її істотних ознак обумовлює неоднозначне розуміння її діяльності та світоглядних установок.

Ключові слова: еліта, гуманітарно-технічна еліта, інтелігенція, аналіз, соціальна група, методологічні підходи, формування еліти.

НОВАЯ ФИЛОСОФИЯ ИНЖЕНЕРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: ЛОГИКА ФОРМИРОВАНИЯ ГУМАНИТАРНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ЭЛИТЫ

Процессы формирования гуманитарно-технической элиты в современном обществе непосредственно связаны с основными тенденциями и особенностями социально-политического, экономического развития государства. Совокупность подходов к определению понятия «гуманитарно-техническая элита», выделению ее существенных признаков обуславливает неоднозначное понимание ее деятельности и мировоззренческих установок.

Ключевые слова: элита, гуманитарно-техническая элита, интеллигенция, анализ, социальная группа, теоретико-методологические подходы, формирование элиты.

NEW PHILOSOPHY OF ENGINEERING EDUCATION: THE LOGIC OF FORMING THE HUMANITARIAN AND TECHNICAL ELITE

The processes of formation of humanitarian and technical elite in modern society are directly related to the main trends and peculiarities of the socio-political and economic development of the state. The set of approaches to the definition of "humanitarian and technical elite", allocation of its essential attributes causes an ambiguous understanding of its activities and worldview.

Keywords: elite, humanitarian and technical elites, intellectuals, analysis, social group, theoretical and methodological approaches, elite formation.

Постановка проблеми. Зміни у сучасному світі полягають у переході від промислової цивілізації до інформаційного суспільства. Наслідком змін є перетворення промислових суспільств в інформаційні. Такі зміни детермінує інтелектуальний розвиток людей. Члени інформаційних суспільств зобов'язані реалізовувати нові функції, що вимагають використання найрізноманітніших інтелектуальних можливостей. Уже недостатньо запам'ятовувати і відтворювати інформацію, що характерно для парадигми біхевіоризму, завданням постіндустріального століття знань та інформації є інтелектуальний розвиток, активне нагромадження і перетворення вже існуючих знань або

створення нової інформації, а як наслідок – творче мислення й оптимальний розв’язок проблем. Проте ці процеси не встигають за розвитком науки та технічним і інформаційним прогресом. Вже недостатньо, щоб люди пристосовувалися до зміненого середовища; вони повинні не лише з ним розвиватись, але також раціонально стимулювати і гуманістичні зміни в цьому середовищі. Розвиток науки і техніки у другій половині ХХ ст. характеризує системний підхід. Проте дійшло до того, що «як техніка, так і суспільство сьогодні стали такими складними, що вже не вистачає традиційних способів і засобів, а став необхідним підхід цілісного або ж системного, узагальнюючого чи міждисциплінарного характеру» [7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Широкого розповсюдження набули системні дослідження. Системний аналіз, який є «дією, що має на меті надання вказівок для прийняття рішень, попри генерування і відповідне представлення інформації, пов’язаної з проблемою, якої стосується рішення» [5], застосовується дедалі ширше, оскільки наголос робиться на аналізі цілісних, інтеграційних властивостей об’єкта досліджень та виявлення його структури і різного типу взаємозв’язків.

Системний підхід служить передачі знань, оскільки дає концептуальну систему, яка допомагає в організації знань у міру їх здобуття, у запам’ятовуванні передачі інформації, а завдяки засадам, що полегшують розуміння складності, дає можливість окреслити ситуацію і вибудувати згідно з ієрархією елементи, на які спираються рішення, що допомагають у діяльності. Системне мислення сприяє творчості і винахідницькому мисленню, тому що воно відкрите для аналогій, метафор і моделей та служить усьому тому, що веде до ліквідації «перегородок» між окремими дисциплінами знань [12].

Системний аналіз заслуговує на широке застосування в гуманістичних науках з огляду на те, що він є дослідженням, яке допомагає особам, що приймають рішення в ситуаціях, які характеризуються високим рівнем непевності. Він дозволяє розпізнавати і розглядати доступні варіанти і після порівняння передбачуваних, як позитивних, так і негативних наслідків, створює можливості для вибору оптимального варіанту. На попередніх етапах цивілізаційних змін дійсність сприймалася фрагментарно. Це безсумнівно мало безпосередній зв’язок із традиційною структурою науки, поділеної на окремі вузькі спеціальності, в межах яких можна досліджувати лише фрагменти дійсності. Це не дає можливості розв’язувати важкі мультидисциплінарні проблеми, які виступають в інтегрованій дійсності.

Підстави для ефективного розв’язання таких проблем створила кібернетично-системна парадигма, яка з’явилася на сучасному етапі змін. Згідно з цією парадигмою не тільки світ, в якому живе людина, але й сама людина сприймається системно – як інтегральна цілісність. Згідно із системною концепцією людина становить одну з великої кількості різноманітних підсистем – світ. Її зв’язки з іншими підсистемами світу, що спираються на зворотний зв’язок, забезпечують їх гармонійне співіснування в той час, коли жодна з підсистем не буде зведена до ролі суб’єкта. Те, що кожна підсистема залишається суб’єктом, повинно гарантувати повагу до прав і потреб цих підсистем. Не може бути навіть мови про ситуацію, у якій людина становить суб’єкт, що знаходиться на вершині ієрархічної структури, а інші підсистеми їй підпорядковуються, використовуються нею чи експлуатуються так, що це призводить до значного розладу їх функціональної рівноваги.

Так, Я. Козелецький стверджує про психологізацію наукового середовища. Науковець протягом багаторічної наукової праці займався невеликими психологічними проблемами, і, останнім часом почав «пошук однієї організаційної засади, однієї узагальнюючої думки, які б дозволили подивитися на людину не як на сукупність деталей, а як на цілісну систему» [8]. У зв’язку із цим науковець радикально змінив підхід, який існував до цього часу, на зовсім новий, що збігається із системним підходом, і називає його психотрансгресіонізмом [8].

У інших наукових джерелах зустрічаємо пропозицію трактувати живий організм як організовану цілість з динамічним характером, що має здатність утримувати або навіть збільшувати ступінь своєї організації [7]. Е. Ляшло [9] свою увагу зосереджував на природних системах які не завдячують своїм існуванням свідомому плануванню і діяльності людини, включаючи сюди саму людину та значну частину багатоособових систем, де беруть участь люди.

М. Мазур [11] опрацював стислу наукову теорію для цього типу систем, які він спочатку називав самостійними, а в пізніших публікаціях – автономними (ці системи мають дві основні керівні здатності: здатність керування і здатність протидії втраті керування, з яких виникає, що вони здатні утримуватися у функціональній рівновазі і діють у «власних інтересах»).

Як зазначає І. Д. Бех, управління формуванням особистості тільки тоді може дати позитивний ефект, коли воно впливає на особистість не прямо, а через розгортання внутрішньої активності, через організацію її внутрішніх мотиваційних сил, які визначають її поведінку [2].

З появою сучасних інноваційних технологій перед сучасним фахівцем розкриваються нові можливості, але одночасно це накладає на людину й величезну моральну відповідальність, оскільки масштаби наслідків, викликаних помилкою, можуть мати характер глобальної катастрофи, а її практичне застосування дуже широке і стосується функціонування людини на всіх рівнях життя.

Мета статті полягає в дослідженні та науковому обґрунтуванні нової філософії інженерної освіти, а саме в контексті логіки формування гуманітарно-технічної еліти.

Виклад основного матеріалу. Підготовка студентів як інтелектуалів, які за родом своєї професійної діяльності повинні будуть приймати рішення, не виключає, а, навпаки, підсилює значимість освіти.

Формування духовності, удосконалення й розвиток моральних цінностей у студентів було актуальним завжди, але сьогодні ця актуальність набула особливого характеру. На підтвердження цього можна навести слова колишнього президента США Теодора Франкліна Рузвельта: «Дати освіту й не прищепити моральних принципів – значить виховати ще одну загрозу суспільству». Те, як людина ставиться до довкілля, до людей, до самої себе, як вона сприймає своє місце в житті суспільства, яка її участь у справах – це ті риси, що повинні складати моральну характеристику гуманітарно-технічної еліти, тому що саме в цих рисах безпосередньо відбивається світогляд, моральні переконання людини, її погляди й устремління.

Загальновідомо, що моральність визначає всю систему стосунків людини з дійсністю, що її оточує, усю її поведінку. З цього приводу відомий німецький гуманіст Альберт Швейцер стверджував: «Стати моральним – значить стати істинно мислячим» [5]. Етику науковець визначає як «безмежну відповідальність за все живе». «Справді моральна людина лише тоді, коли вона підкоряється внутрішній потребі допомагати будь-якому життю, якому вона може допомогти, й утримуватись від того, щоб завдати живому хоч би найменшої шкоди» [5]. Вченим була розроблена етика благоговіння перед життям. Ця етика потребувала від людини, при максимальному розвитку всіх її здібностей і за умов найширшої матеріальної й духовної свободи, боротися за те, щоб завжди залишатися правдивим по відношенню до самого себе й розвивати у собі співчуттєву й діяльну співучасть у долях людей, що оточують. На думку А. Швейцера, людина, як істота діюча, повинна зберегти у ставленні до самої себе й до світу живу духовність. Ідеал справжньої людяності для нього полягав у тому, щоб залишатися етичним у світо- й життєствердженні благоговіння перед життям. Таким чином, етична проблема – це проблема закладеного в мисленні основного принципу моральності [5].

Сьогодні проблема формування морально-етичних норм перестає носити тільки філософський чи тільки етичний характер. Вона набуває великого практичного значення, оскільки тепер вже йдеться про те, що поруч із традиційними принципами моральності, які стали набуток людства, формуються основи нової моральності.

Саме тому провідним завданням системи вищої технічної освіти є підготовка людини до правильного функціонування в майбутньому і, насамперед, у професійному житті. Оскільки умовою ефективного функціонування людини в оточуючій дійсності є якнайбільша керівна здатність, від якої залежить самокерування, система освіти має бути спрямованою на збільшення цієї здатності в учнів, тобто на задоволення потреби якнайбільшого керування.

Завдяки керівним здібностям, які гарантують утримання у функціональній рівновазі, людина існує в навколишньому середовищі, незважаючи на велику кількість порушень, які на неї впливають, переборюючи їх або запобігаючи їх виникненню. Цим здібностям завдячує можливість отримувати інформацію та енергію від оточення, перетворювати їх, зберігати та впливати на оточення. Наявність великих керівних здібностей особливо важлива у час, коли відбуваються системні зміни. Функціональним прагненням людини є збільшення цих здібностей, оскільки разом з ними зростає ефективність впливу на оточення. Оскільки зростання цих здібностей настає у процесі розвитку людини, розвиток потрібно визнати як одну з найважливіших потреб людини, які задовольняються у процесі формування.

Результатом розвитку людини, що полягає у зростанні ступеня впорядкованості її структури, є зростання ефективності самокерування й збільшення ступеня незалежності від оточення або ступеня автономії. Добра ознайомленість із змінами, що відбуваються в оточенні, сприяє збільшенню незалежності від його впливу і дає можливість відбирати інформацію з точки зору критерію «власних

інтересів», який потрібно розуміти як найефективніше самокерування в оточенні, що запевняє, з однієї сторони, можливо сильний вплив на це оточення, з другої – можливо велику незалежність від нього. Цю незалежність можна також розуміти як можливість реалізувати цілі, що узгоджуються з «власними інтересами», та шанс не реалізувати цілі оточення, що не узгоджуються із власними цілями. На нашу думку, при окресленні завдань, що стоять перед вищою технічною освітою, ефективність самокерування майбутнього інженера потрібно трактувати як основний критерій. Згідно із системною концепцією ефективність самокерування сучасного інженера в оточенні залежить від того, чи вона володіє такими можливостями:

- інформацією про стан оточення, яку можна отримати за допомогою своїх внутрішніх рецепторів (чим більше різного роду рецепторів діє, тим ефективніше відбувається самокерування);
- інформацією про власний стан, яку отримуємо завдяки своїм внутрішнім рецепторам (чим більше такої інформації, тим ефективніше самокерування);
- енергією, яку можна отримати за допомогою своїх аліментаторів (чим більше енергії, тим ефективніше може бути самокерування);
- різноманітністю впливу на оточення (чим більше є різного типу ефектів, кожний з яких дозволяє реакції різного роду, тим більшими є його можливості впливу на оточення, а в результаті – ефективніше самокерування);
- можливостями зберігати та перетворювати інформацію (чим більша ця здатність, що виникає з властивостей мозку, тим ефективнішим може бути самокерування людини);
- можливостями зберігати й перетворювати енергію (чим її більше, тим ефективнішого самокерування слід очікувати).

Здійснюючи синтез вище перерахованих чинників, можна ствердити, що самокерування сучасного інженера залежить від двох груп чинників:

I група – зовнішні чинники, до яких належать різного роду впливи, що діють на людину ззовні;

II група – внутрішні чинники, до яких треба віднести всі управлінські властивості людини.

Завдання вищого технічного навчального закладу стосовно першої групи чинників можуть застосовуватися для допомоги майбутньому фахівцеві в пізнанні та розумінні проблем навколишньої дійсності. Щодо другої групи чинників, то роль вищого технічного навчального закладу повинна стосуватися підтримки студентів у процесі самопізнання, яким, у свою чергу, потрібні знання про керівні властивості людей, вміння їх ідентифікувати і ознайомленість із імплікаціями, які виникають з цих знань у процесі прийняття будь-якого типу рішень протягом усього життя людини.

Знання про керівні властивості гуманітарно-технічної еліти дає наука про управління. З неї виводиться теорія автономних систем і опрацьована нами концепція сталих індивідуальних рис особистості, яку теоретично пояснює саме ця теорія. З точки зору науки про управління особистість має сукупність сталих та змінних керівних властивостей. Змінні властивості, які залежать від впливу оточення, формуються під його впливом. Сталі управлінські властивості (тобто незалежні від впливів оточення), згідно з концепцією сталих індивідуальних рис гуманітарно-технічної еліти, є сталими індивідуальними рисами кожного індивіда, серед яких варто виділити дві групи рис:

1. Риси у сфері інтелектуальних функцій: перетворюваність (ступінь досконалості процесів професійного мислення), відтворюваність (ступінь досконалості перцептивних і мнемічних процесів), талант (ступінь досконалості у певній сфері інженерної діяльності).

2. Риси у сфері міжособистісних стосунків: емісійність (позитивна – це схильність до передавання оточенню більшої кількості ресурсів від кількості отриманих ресурсів; нульова – це схильність до передавання та відбирання від оточення однакової кількості ресурсів; негативна – це схильність до отримання від оточення більшої кількості ресурсів, ніж кількість ресурсів, переданих оточенню), толерантність (це сфера впливів оточення, на які особистість позитивно реагує), піддатливість (це сфера впливів оточення, на які особистість позитивно реагує під тиском).

Риси у сфері інтелектуальних функцій гарантують компетентне інтелектуальне функціонування гуманітарно-технічної еліти тоді, коли вони є у відповідній кількості. Оскільки домінантою розвитку інформаційного суспільства є інноваційне оперування інформацією, саме ці риси мають стратегічне значення. Від величини перетворюваності залежить те, як людина діятиме як «перетворювач» інформації. Перетворюваність визначає число можливих асоціацій. Чим більшу перетворюваність має людина, тим легше вона асоціює велику кількість інформації будь-якого роду, а як наслідок – вищий можливий для одержання ступінь досконалості процесів професійного мислення. Відтворюваність означає легкість і швидкість запам'ятовування будь-якої професійної інформації. Чим більша професійна відтворюваність людини, тим більша її здатність запам'ятовувати інформацію, а як

наслідок – вищий можливий для досягнення ступінь досконалості перцептивних і мнемічних процесів. Чим більший талант людини в якійсь сфері, тим швидше і на довше вона запам'ятовує інформацію (від якої відповідає таланту) і з більшою легкістю її асоціює, а в результаті може досягнути вищого ступеня досконалості у сфері діяльності, що відповідає цьому таланту.

У свою чергу, риси у сфері міжособистісних відносин визначають міжособистісні вміння, впливають на міжособистісні стосунки, безконфліктність яких зараз цінується, вважається особливо важливою рисою майбутнього суспільства.

В інформаційному суспільстві домінує отримання інформації, її сортування, перетворення, асоціювання, передача, відбір, застосування, а також створення власної інформації. Інформація буде «розпливатися» як лавина, поширення і доступ до неї будуть ставати щоразу вільнішими, оскільки при передачі іншим жодна з них не втрачається, на противагу до енергоматерії (на здобуття, вироблення, перетворення, передачу (продаж) якої спиралося функціонування промислового суспільства), коли якась її частина, будучи власністю, при передачі іншим людям означала втрату цієї частини.

Зауважимо, що останнім часом, переважно в зарубіжній літературі, почав вживатись термін єдиний інформаційний простір системи вищої технічної освіти [7, 9]. Відтак, наведемо авторське розуміння спільного і різниці між поняттями глобальний освітній простір і єдиний інформаційний простір системи вищої технічної освіти, які створюють можливість їх коректного вживання.

Поняття такого явища, як глобальний освітній простір підкреслює і передбачає (аналогічно глобальній комп'ютерній мережі Інтернет) масштабність (за обсягами і територіальній розподіленості), практичну необмеженість обсягу і світовий характер існування і застосування інформаційних ресурсів, які відбивають сучасні уявлення людства про об'єкти і процеси об'єктивного світу, потенційну наявність в цьому просторі інформаційних освітніх ресурсів, які існують і застосовуються (можуть застосовуватись) в процесі навчання і виховання як в інституціональній освіті, так і при самоосвіті людини поза межами системи освіти.

Поняття єдиного інформаційного простору системи вищої технічної освіти теж несе в собі ознаку масштабу свого існування і застосування, що поєднує це поняття з поняттям глобального освітнього простору. Разом з тим, поняття єдиного інформаційного простору системи вищої технічної освіти передбачає додаткову, відмінну від глобального освітнього простору свою ознаку – наявність в єдиного інформаційного простору системи вищої технічної освіти спеціально створених і цілеспрямованих однотипових (однакових або наближених за структурованим змістом і технологіями застосування) інформаційних освітніх ресурсів, існування яких передбачає можливість їх спільного застосування (обов'язкового або можливого) деякою категорією їх користувачів, відповідає на питання: для кого ці типові (без втрати ап'юрі передбаченої варіативності) інформаційні освітні ресурси були створені, передбачаються для спільного застосування. Як правило, ці ресурси створюються і застосовуються в інституціональній освіті.

Висновки. Отже, зміни, пов'язані з утворенням інформаційного суспільства, ставлять перед вищою технічною освітою щодо формування гуманітарно-технічної еліти такі завдання:

- вчити самостійно й активно здійснювати пошук інформації;
- вчити самостійно й активно її оцінювати, аналізувати, впорядковувати, порівнювати, асоціювати, систематизувати, використовувати для розв'язання проблем і т. д.

Таким чином, єдиного інформаційного простору системи вищої технічної освіти, призначений для інформаційно-освітнього ресурсного забезпечення цілей навчання і виховання інтегрованої сукупності інституціональних педагогічних систем, змістовно і територіально розподілених в глобальному освітньому просторі і призначених для відповідної категорії його користувачів. Єдиний освітній простір забезпечує нормалізацію і стандартизацію створення інформаційних освітніх ресурсів, розширення масштабу та уніфікацію їх застосування в освітній практиці.

За таким розумінням цих понять слідує, що за ознакою масштабу існування і застосування єдиного інформаційного простору системи вищої технічної освіти є цілеспрямованою на завдання інституціональної системи освіти часткою глобального освітнього простору. Формування в глобальному освітньому просторі різномасштабного єдиного інформаційного простору системи вищої технічної освіти є проявом сучасних процесів глобалізації світових процесів соціально-економічного розвитку і викликаних цим явищем процесів інтеграції та інтернаціоналізації змістовних і технологічних компонент освіти, поступового вирівнювання стандартизованих вимог (освітніх і освітньо-професійних стандартів) щодо загальноосвітньої та професійної підготовки і формування гуманітарно-технічної еліти в сучасному світі.

© *Е. В. Каранфилова*

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в осмисленні особливостей гуманітарно-технічної еліти і характеру її праці за рахунок використання соціологічного підходу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Анциферова Н. И. К психологии личности как развивающейся системы. Психология формирования и развития личности / Н. И. Анциферова. – М., 1981. – 231 с.
2. Бех І. Д. Дві експериментально-виховні стратегії – два етапи розвитку педагогічної науки / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – К., 2000. – № 3. – С. 12-24.
3. Биков В. Ю. Системно-структурні засади забезпечення якості професійної освіти: [зб. наук. праць]. / В. Ю. Биков. – Донецьк: Либідь, 2001. – С. 269-273.
4. Зязюн І. А. Технологізація освіти в контексті удосконалення професійного розвитку особистості / І. А. Зязюн // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2002: [зб. наук. праць] / До 10-річчя АПН України / Академія педагогічних наук України. – Ч. 2. – Харків: «ОВС», 2002. – С. 28-144.
5. Козловська І. М. Закони і закономірності дидактики / І. М. Козловська // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2002: [зб. наук. праць] / До 10-річчя АПН України / Академія педагогічних наук України. – Ч. 2. – Харків: «ОВС», 2002. – С. 348-358.
6. Копыленко Ю. В. О создании единого информационно-образовательного пространства системы вузов УМО АМ / Ю. В. Копыленко, Б. М. Позднеев // Проблемы информатизации высшей школы. – М., 1996. – № 1. – С. 3-6.
7. Кремень В. Г. Філософія освіти ХХІ століття. / В. Г. Кремень // Освіта України. – № 102-103. – 28 грудня 2002 року. – С. 6-7.
8. Михайльова К. Г. Деякі проблеми управління сучасним ВНЗ за умов інноваційного розвитку суспільства / К. Г. Михайльова // Сучасні проблеми гуманізації та гармонізації управління: матеріали III Міжнар. міждисциплінар. наук.-практ. конф.; Харків, 4-9 листопада 2002 р. / Укр. Асоц. «Жінки в науці та освіті», Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2002. – С. 169-170.
9. Михайльова К. Г. Можливості безперервної освіти у формуванні інтелектуального потенціалу українського суспільства / К. Г. Михайльова // Наука і освіта: [зб. наук. пр.] – К., 2003. – С. 7-9.
10. Лаврентьева А. А. Особенности воспитательной работы с будущей элитой и формирование ее нравственно-этических принципов / А. А. Лаврентьева // Проблемы та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: [зб. наук. пр.] / За ред. Л. Л. Тovaжнянського, О. Г. Романовського. – Вип. 4. – Харків, 2002.
11. Создание единого информационного пространства системы образования / Школа-семинар: [серия материалов под общ. ред. д.т.н., проф. Н. А. Селезневой и д.т.н., проф. И. И. Дзегеленка]. – М., 3-5 ноября 1998 г. – 234 с.
12. Сисоева С. О. Педагогічні технології в сучасному освітньому просторі / С. О. Сисоева // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2002. Збірник наукових праць до 10-річчя АПН України / Академія педагогічних наук України. – Ч. 2. – Харків: «ОВС», 2002. – С. 311-325.

УДК: 100 + 153.35 + 158.1

Е. В. Каранфилова - кандидат философских наук, старший преподаватель кафедры философии, политологии, психологии и права Одесской государственной академии строительства и архитектуры

ДИАЛОГИЗМ В КОНТЕКСТЕ ИЗУЧЕНИЯ СОВРЕМЕННОЙ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ

В статье рассмотрены актуальные проблемы системы образования в ракурсе социальной философии. Акцентировано внимание на феномене образования, включающем в себя не только подготовку профессионалов, владеющих общими и специальными знаниями, но и формирование самостоятельной творчески и социально активной личности, способной к инновационной деятельности, управляющей своей творческой энергией и направляющей ее в созидательное русло. Философский диалогический подход в образовании рассмотрен как перспективная альтернатива